

Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979)

«Про Декларацію про поліцію»¹

Асамблея:

1. Враховуючи те, що повна реалізація прав людини і основоположних свобод, гарантованих Європейською конвенцією про права людини та іншими національними та міжнародними документами, має за необхідну основу існування мирного суспільства, яке користується перевагами порядку та публічної безпеки;

2. Враховуючи те, що у зв'язку з цим, поліція відіграє життєво важливу роль в усіх державах-учасниках, що до неї часто звертаються з проханням втрутитися в небезпечних для її службовців обставинах, і що їх обов'язки стають дедалі складнішими, якщо правила поведінки її службовців не будуть достатньо точно визначені;

3. Вважаючи, що неприйнятно працювати поліцейськими тим, хто, перебуваючи на службі в поліції, порушував права людини, або тим, хто був звільнений зі своєї служби за обвинуваченням в нелюдському поводженні;

4. Вважаючи, що Європейській системі захисту прав людини пішло б на користь, якби існували загальновизнані норми, що стосуються професійної етики поліції, враховували принципи прав людини та основоположних свобод;

5. Враховуючи те, що бажано, щоб офіцери поліції мали активну моральну та фізичну підтримку суспільства, якому вони служать;

6. Враховуючи те, що офіцери поліції повинні мати статус і права, подібні до статусу і прав державних службовців;

7. Вважаючи, що бажано встановити загальні рекомендації поведінки офіцерів поліції під час війни та інших надзвичайних ситуацій, та під час окупації іноземною державою,

8. Приймає наступну Декларацію про поліцію, яка є невід'ємною частиною цієї резолюції;

9. Доручає своєму Комітетові з парламентських та громадських зв'язків та юридичних питань, а також Генеральному Секретарю Ради Європи, надати максимального розголосу цієї декларації.

Додаток. Декларація про поліцію

А. Етика²

1. Офіцер поліції повинен виконувати свої обов'язки, покладені на нього законом, захищаючи своїх співгромадян і суспільство від насильства, хижих та інших шкідливих дій, визначених законом.

2. Офіцер поліції повинен діяти чесно, неупереджено та гідно. Зокрема, він повинен утримуватися від будь-яких корупційних дій та рішуче виступати проти них.

3. Масові страти, катування та інші форми нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання залишаються забороненими за будь-яких обставин. Офіцер поліції зобов'язаний не підкорятися чи ігнорувати будь-який наказ чи розпорядження, який передбачає такі заходи.

4. Офіцер поліції повинен виконувати накази, належним чином видані його ієрархічно вищим керівником, але він повинен утримуватися від виконання будь-яких наказів, про які він знає або повинен знати, що вони є протиправними.

¹ Переклад з англійської мови здійснено Надією Добрянською (Центр політико-правових реформ) (прим. редактора).

² Частина А і В декларації охоплюють усіх осіб і організації, в тому числі такі органи як таємні служби, воєнізовані сили поліції, збройні сили і дружинники, які виконують поліцейські функції, і несуть відповідальність за підтримання правопорядку, розслідування порушень і підтримку публічного порядку та державної безпеки (прим. документу).

5. Офіцер поліції повинен протидіяти порушенням права. Якщо негайна або непоправна і серйозна шкода буде завдана, у випадку настання порушення, він повинен прикласти всі свої сили, щоб ужити негайних заходів.

6. Якщо немає загрози негайної або непоправної і серйозної шкоди, він повинен прагнути відвернути наслідки цього порушення, або його повторення, повідомляючи своє керівництво про це питання. Якщо такий спосіб не дав результатів, він може повідомити про це вищий орган.

7. Ні кримінальні, ні дисциплінарні заходи не можуть бути застосовані до офіцера поліції, який відмовився виконувати протиправний наказ.

8. Офіцер поліції не повинен співпрацювати у стеженні, арешті, охороні або передаванні осіб, які не підозрюються у вчиненні незаконних дій, перебувають в розшуку, затримані або притягнені до відповідальності через їхню расу, релігію чи політичні переконання.

9. Офіцер поліції повинен нести особисту відповідальність за свої власні дії та за дії або бездіяльність, здійснені за його наказом, і які є протиправними.

10. Повинна бути чітка субординація. Завжди має бути можливість визначити, хто з керівництва несе кінцеву відповідальність за дії або бездіяльність офіцера поліції.

11. Законодавство повинно передбачати систему правових гарантій та захисту від будь-якої шкоди, завданої діяльністю поліції.

12. При виконанні своїх обов'язків, офіцер поліції зобов'язаний використовувати всю необхідну рішучість для досягнення мети, яка передбачена або дозволена законодавством, але ніколи не повинен використовувати більше сили, ніж це є розумним.

13. Офіцери поліції повинні отримувати зрозумілі та чіткі розпорядження щодо способу та обставин, за яких вони повинні застосовувати зброю.

14. Офіцер поліції, який затримав особу, що потребує медичної допомоги, повинен забезпечити надання такої допомоги медич-

ним персоналом і, за необхідності, вжити заходів для збереження життя і здоров'я цієї особи. Він повинен дотримуватися вказівок лікарів та інших компетентних медичних працівників, коли вони передають затриману особу на медичний догляд.

15. Офіцер поліції повинен зберігати в таємниці всі питання конфіденційного характеру, з якими він має справу, окрім випадків, коли виконання обов'язків або правові норми вимагають іншого.

16. Офіцер поліції, який дотримується положень цієї декларації, має право на активну моральну і фізичну підтримку суспільства, якому він служить.

V. Статус

1. Поліцейські сили є публічною службою, створеною відповідно до закону, яка повинна нести відповідальність за підтримання та забезпечення правопорядку.

2. Будь-який громадянин може вступити в поліцію, якщо він задовольняє встановлені вимоги.

3. Офіцер поліції повинен отримати ретельну загальну підготовку, професійну підготовку та підвищення кваліфікації, а також відповідне навчання з соціальних проблем, демократичних свобод, прав людини і, зокрема, Європейської конвенції з прав людини.

4. Професійні, психологічні та матеріальні умови, в яких офіцер поліції повинен виконувати свої обов'язки, мають бути такими, щоб захищати його чесність, неупередженість та гідність.

5. Офіцер поліції має право на справедливу винагороду за працю; також повинні братися до уваги особливі фактори, такі, як більші ризики і обов'язки, або більш ненормовані робочі графіки.

6. Офіцери поліції повинні мати можливість вибору, чи створювати професійні організації, чи приєднуватися до них та відігравати активну роль у них. Вони також можуть грати активну роль в інших організаціях.

7. Поліцейська професійна організація, за умов, що вона є репрезентативною, має право:

- брати участь у переговорах, що стосуються професійного статусу офіцерів поліції;
- щоб з нею консультувалися з питань управління поліцейськими підрозділами;
- ініціювати правові провадження в інтересах групи офіцерів поліції або від імені конкретного офіцера поліції.

8. Членство в поліцейській професійній організації і відігравання активної ролі в ній не повинно призводити до шкоди жодному офіцеру поліції.

9. При відкритті дисциплінарного чи кримінального провадження проти нього, офіцер поліції має право бути почутим і право на адвокатський захист. Рішення має бути прийняте в розумний строк. Він також повинен мати можливість користуватися сприянням професійної організації, до якої він належить.

10. Офіцер поліції, до якого були вжиті дисциплінарні заходи або якому було призначено кримінальне покарання, має право на оскарження до незалежного і неупередженого органу або суду.

11. Права офіцера поліції перед судами або трибуналами повинні бути такими самими, як і в будь-яких інших громадян.

С. Війна та інші надзвичайні ситуації – окупація іноземною державою³

1. Офіцер поліції повинен продовжувати виконувати свої завдання із захисту людей і майна під час війни і ворожої окупації в інтересах мирного населення. З цієї причини він не повинен мати статус учасника бойових дій, і положення Третьої Женевської Конвенції від 12 серпня 1949 року про поводження з військовополоненими, не повинні застосовуватися.

2. Положення Четвертої Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року, що стосуються захисту мирного населення під час війни, застосовуються до поліції з числа мирного населення.

3. Окупаційна влада не повинна наказувати офіцерам поліції виконувати завдання, інші, ніж перелічені в статті 1 цієї глави.

4. Під час окупації офіцер поліції не повинен:

- брати участь у заходах проти учасників руху опору;
- брати участь у вжитті заходів, що мають на меті примус населення до праці у військових цілях і для охорони військових об'єктів.

5. Якщо офіцер поліції йде у відставку під час ворожої окупації, тому що він змушений виконувати нелегітимні накази окупаційної влади, які суперечать інтересам мирного населення, як перераховані вище, і тому що він не бачить іншого виходу, він повинен бути реінтегрований в поліцейські сили, як тільки окупація закінчилася без втрати прав або переваг, які він мав би, якби він залишився в поліцейських силах.

6. Ні під час, ні після окупації не повинно бути жодне кримінальне або дисциплінарне стягнення накладене на офіцера поліції за добросовісне виконання наказу органу, що вважається компетентним, де виконання такого наказу було зазвичай обов'язком поліції.

7. Окупаційна влада не повинна вживати жодних дисциплінарних або судових заходів щодо офіцерів поліції через виконання ними до окупації доручень компетентних органів.

³ Ця глава не застосовується до військової поліції (прим. документу).